

Hekima

(Wisdom)

Na

Ellis P. Forsman

Hekima
(Wisdom)

Na

Ellis P. Forsman

Okt 17, 2011

Hekima

2 Nyakati. 1:1-12

Hekima ya Sulemani.

2 Nyakati. 1:1-12, “Basi Sulemani mwana wa Daudi alithibitishwa katika ufalme wake, naye BWANA Mungu wake alikuwa pamoja naye akamtukuza mno. Sulemani akasema na Israeli wote, na maakida wa maelfu, na wa mamia, na waamzi, na kila shehe wa Israeli wote, wakuu wa nyumba za mababa. Basi Sulemani akaenda mahali pa juu pa Gibeoni, na kusanyiko lote naye; kwani ndipo ilipokuwako hema ya kukutania ya Mungu, aliyoifanya Musa mtumishi wa BWANA jangwani. Lakini sanduku la Mungu Daudi alikuwa amelipandisha kutoka Kiriath – yearimu mpaka mahali Daudi alipolitengenezea; maana amelitandania hema katika Yerusalemu. Tena madhabahu ya shaba, aliyoifanyiza Bezaleli mwana wa Uri, mwana wa Huri, ilikuwako huko mbele ya maskani ya BWANA, ilikuwako hemani pa kukutania, akatoa sadaka elfu za kuteketezwa juu yake. Usiku ule Mungu akamtokea Sulemani, akamwambia, Omba utakalo nikupe. Sulemani akamwambia Mungu, Umemfanyia baba yangu Daudi fadhili kuu, nawe umenimilikisha mimi badala yake. Basi sasa, Ee BWANA Mungu, na limyakinie baba yangu Daudi neno lako; maana umenitawaza niwe mfalme juu ya watu wengi kama mavumbi ya nchi. Basi sasa nipe hekima na maarifa, nijue kutoka na kuingia mbele ya watu hawa; kwa kuwa ni nani awezaye kuwahukumu watu wako hawa walio wengi? Naye Mungu akamwambia Sulemani, kwa sababu neno hili lilikuwamo moyoni mwako, wala hukujitakia mali, wala utajiri, wala utukufu, wala maisha za wakuchukiao, wala hukujitakia maisha ya siku nyingi; bali umejitakia hekima na maarifa, upate kuwahukumu watu wangu, niliokutawaza juu yao; basi hekima na maarifa umepewa; nami nitakupa mali, na utajiri, na utukufu, kupita walivyokuwa navyo wafalme wote waliokuwa kabla yako, wala baada yako hapatakuwa na mtu atakayekuwa navyo.”

Hekima ni nini?

Kamusi ya Vine: Mchanyiko wa uelewa, akili, na busara.

Mit.1:1-6, “Mithali za Sulemani, mwana wa Daudi mfalme wa Israeli. Kujua hekima na adabu; kutambua maaneno ya ufahamu; kufundishwa matendo ya busara, katika haki na hukumu na adili. Kuwapa wajinga werevu, na kijana maarifa na hadhari; mwenye hekima asikie na kuongezewa elimu, na mwenye ufahamu ayafikie mashauri yenye njia.

Kufahamu mithali na kitendawili, na maneno ya wenye hekima na mafumbo yao.”

- Mit. 1:7, “*Kumcha BWANA ni chanzo cha maarifa, bali wapumbavu hudharau hekima na adabu.*”
- Ayubu 28:28, “*Kisha akamwambia mwanadamu, tazama kumcha Bwana ndiyo hekima, na kujitenga na uovu ndio ufahamu.*”
- Mit. 14:33, “*Hekima hukaa katika moyo wake mwenye ufahamu; Bali yaliyo ndani ya wapumbavu hudhahirika.*”

Ni nani awezaye kupata hekima?

Mwerevu.

Danieli 2:21, “*Yeye hubadili majira na nyakati; huuzulu wafalme na kuwamilikisha wafalfe; huwapa hekima wenye hekima; huwapa wenye ufahamu maarifa;*”

Watoto wake.

Efe. 1:3-9, “*Atukuzwe Mungu, Baba wa Bwana wetu Yesu Kristo, aliyetubariki kwa baraka zote za rohoni, katika ulimwengu war oho, ndani yake Kristo; kama vile alivyotuchagua katika yeye kabla ya kuwekwa misingi ya ulimwengu, ili tuwe watakatifu, watu wasio na hatia mbele zake katika pendo. Kwa kuwa alitangulia kutuchagua, ili tufanywe wanawe kwa njia ya Yesu Kristo, sawasawa na Uradhi wa mapenzi yake. Na usifiwe utukufu wa neema yake, ambayo ametuneemesha katika huyo Mpendwa. Katika yeye huyo, kwa damu yake tunao ukombozi wetu, masamaha ya dhambi, sawasawa na wingi wa neema yake. Naye alituzidishia hiyo katika hekima yote na ujuzi; akiisha kutujulisha siri ya mapenzi yake, sawasawa na urathi wake, alioukusudia katika yeye huyo.”*

Tunapataje hekima?

Iombe.

Yak. 1:5-8, “*Lakini mtu wa kwenu akipungukiwa na hekima, na aombe dua kwa Mungu, awapaye wote kwa ukarimu, wala hakemei naye atapewa. Ila na aombe kwa imani, pasipo shaka yoyote; maana mwenye shaka ni kama wimbi la bahari lililochukuliwa na upepo, na kupeperushwa huku na huku. Maana mtu kama yule asidhani ya kuwa*

atapokea kitu kwa Bwana. Mtu wa nia mbili husitasita katika njia zake zote.”

Isikilize.

- Mit. 2:1-9, “Mwanangu kama ukiyakubali maneno yangu, na kuyaweka akiba maagizo yangu; hata ukatega sikio lako kusikia hekima, ukauuelekeze moyo wako upate kufahamu; naam, ukiita busara, na kupaza sauti yako upate ufahamu; ukiutafuta kama fedha, na kuutafutia kama hazina iliyositirika; ndipo utakapofahamu kumcha BWANA, na kupata kumjua Mungu. Kwa kuwa BWANA huwapa watu hekima; kinywani mwake hutoka maarifa na ufahamu; huwawekea wanyofu akiba ya hekima kamili; yeye ni ngao kwao waendao kwa ukamilifu; apate kuyalinda mapito ya hukumu, na kuhifadhi njia ya watakatifu wake. Ndipo utakapofahamu haki na hukumu, na adili, na kila njia njema.”
- Mit. 5:1-2, “Mwanangu, sikiliza hekima yangu; tega sikio lako mzisikie akili zangu; upate kuulinda busara, na midomo yako iyahifadhi maarifa.”

Imewekwa katika Neno la Mungu. Isikilize.

- Mit. 4:1-13, “Wanangu yasikilizeni mausia ya baba yenu, tegeni masikio mpate kujua ufahamu. Kwa kuwa nawapa mafundisho mazuri msiache sheria yangu. Maana nalikuwa mwana kwa baba yangu, mpole mpenzi wa pekee kwa mama yangu. Naye akanifundisha akaniambia, moyo wako uyahifadhi maneno yangu; shika amri zangu ukaishi. Jipatie hekima, jipatie ufahamu; usiusahau; wala usiyakatae maneno ya kinywa change. Usimwache naye atakuhifadhi; umpende naye atakulinda. Bora hekima, basi jipatie hekima; naam kwa mapato yako yote jipatie ufahamu. Umtukuze naye atakuza; atakupa heshima, ukimkumbatia. Atakupa neema kuwa kilemba kichwani; na kukukirimia taji ya uzuri. Mwanangu sikiliza na kuzipokea kauli zangu; na miaka ya maisha yako itakuwa mingi. Nimekufundisha katika njia ya hekima; nimekuongoza katika mapito ya unyofu. Uendapo, hatua zako hazitadhiikika, wala ukipiga mbio hautajikwaa. Mkamate sana elimu usimwache aende zake; mshike, maana yeye ni uzima wako.”
- Yak. 1:25, “Lakini aliyetazama sheria kamilifu iliyo ya uhuru, na kukaa humo asiwe msikiaji msahaulifu, bali mtendaji wa kazi, huyo atakuwa heri katika kutenda kwake.”

- Mit. 19:20, “Sikiliza mashauri, ukapokee mafundisho, upate kuwa na hekima siku zako za mwisho.”
- Mit. 10:8, “Aliye na akili moyoni mwake atapokea agizo; bali mpumbavu mwenye maneno mengi ataanguka.”

Kadiri mtu mwaminifu anavyozeeka, ndivyo Mungu anavyozidi kumpa hekima.

- Ayu. 12:12, “Wazee ndio walio na hekima, na katika kuishi siku nyingi iko fahamu.”
- Ayu. 32:7, “Nilisema yafaa siku ziseme, na wingi wa miaka ufundishe hekima.”

Itafute.

- Mit. 14:6, “Mwenye dharau hutafuta hekima asiipate; bali maarifa huwa mepesi kwa mwenye ufahamu.”
- Yak. 1:25, “Lakini aliyeitazama sheria kamilifu iliyo ya uhuru, na kukaa humo asiwe msikiaji msahaulifu, bali mtendaji wa kazi, huyo atakuwa heri katika kutenda kwake.”

Itamani.

Mit. 21:20, “Kuna hazina ya thamani na mafuta katika maskani ya mwenye hekima; bali mwanadamu aliye mpumbavu huyameza.”

Je hekima yetu binafsi ni nzuri vya kutosha?

- Mit.3:5-7, “Mtumaini BWANA kwa moyo wako wote, wala usizitegemee akili zako mwenyewe; katika njia zako zote mkiri yeye, naye atayanyoosha mapito yako. Usiwe mwenye hekima machoni pako; mche BWANA ukajiepushe na uovu.”
- Mit. 12:15, “Njia ya mpumbavu imenyooka machoni pake mwenyewe; bali yeye aliye na hekima husikiliza shauri.”
- Mit. 14:12, “Iko njia ione kanayo kuwa sawa machoni pa mtu, lakini mwisho wake ni njia za mauti.”
- Mit. 13:10, “Kiburi huleta mashindano tu; bali hekima hukaa nao wanaoshauriana.”

- Mit. 11:2, “Kijapo kiburi ndipo ijapo aibu; bali hekima hukaa na wanyenyekevu.”
- Mit. 16:18, “Kiburi hutangulia uangamivu; na roho yenye kutakabari hutangulia maanguko.”

Mfano wa kiburi.

Luka 18:9-14, “Akawaambia mfano huu watu waliojikinai ya kuwa wao ni wenye haki, wakiwadharau wengine wote. Watu wawili walipanda kwenda hekaluni kusali, mmoja Farisayo, wa pili mtoza ushuru. Yule Farisayo akasimama akiomba hivi moyoni mwake; Ee Mungu nakushukuru kwa kuwa mimi si kama watu wengine wanyang’anyi, wadhalimu, wazinzi, wala kama huyu mtoza ushuru. Mimi nafunga mara mbili kwa juma; hutoa zaka katika mapato yangu yote. Lakini yule mtoza ushuru alisimama mbali, wala hakuthubutu hata kuinua macho yake mbinguni bali alijipigapiga kifua akisema, Ee Mungu uniwie radhi mimi mwenye dhambi. Naambia huyu alishuka kwenda nyumbani kwake amehesabiwa haki kuliko yule; kwa maana kila ajikwezaye atadhiliwa, naye ajidhiliye atakwezwa.”

1 Kor. 1:25, “Kwa sababu upumbavu wa Mungu una hekima zaidi ya wanadamu, na udhalimu wa Mungu una nguvu zaidi ya wanadamu.”

Hekima hutufanyia nini?

Inatupotosha.

Mit. 2:10-13, “Maana hekima itaingia moyoni mwako, na maarifa yatakupendeza nafsi yako; busara itakulinda; ufahamu utakuhifadhi. Ili kukuokoa na njia ya uovu, na watu wanenao yaliyopotoka; watu waziachao njia za unyofu, ili kuziendea njia za giza,”

Inatufurahisha.

Mit. 3:13-20, “Heri mtu yule aonaye hekima, na mtu yule apataye ufahamu. Maana biashara yake ni bora kuliko biashara ya fedha, na faida yake ni nyingi kuliko dhaahabu safi. Yeye ana thamani kuliko marijiani, wala vyote uvitamanivyo havilingani naye. Ana wingi wa siku katika mkono wake wa kuume, utajiri na heshima katika mkono wake wa kushoto. Njia zake ni njia za kupendeza sana, na mapito yake yote ni amani. Yeye ni mti wa uzima kwao wamshikaao sana; ana heri kila mtu ashikamanaye naye. Kwa hekima BWANA aliiweka misingi ya nchi; kwa akili zake akazifanya mbingu imara; kwa maarifa yake vilindi viligawanyika; na mawingu yadondoza umande.”

Hurefusha siku zetu.

Mit. 9:10-12, “Kumcha BWANA ni mwanzo wa hekima; na kumjua Mtakatifu ni ufahamu. Maana kwa msaada wangu siku zako zitazidishwa; na miaka ya maisha yako itaongezwa. Kama una hekima, una hekima kwa nafsi yako; na kama una dharau, utaichukua peke yako.”

Tunapaswa kufanyia nini hekima?

Tuwe nayo.

Mit. 11:12, “Asiye na akili humdharau mwenziwe; bali mtu aliye na ufahamu hunyamaza.”

Tuifyonze.

Mit. 24:13-14, “Mwanangu ule asali, kwa maana ni njema, na sega la asali lililo tamu ulionjapo. Basi utaijua hekima kuwa ni tamu kwa nafsi yako; ikiwa umekwisha kuiona; ndipo itakapofuata thawabu; wala tumaini lako halitabilika.”

Tuitumie.

Mit. 15:2, “Ulimi wa mwenye hekima hutamka maarifa vizuri; bali vinywa vya wapumbavu humwaga upumbavu.”

Tuwe na wastani nayo.

Mit. 25:27-28, “Haifai kula asali nyingi mno; vilivile mtu kutafuta utukufu mwenyewe si utukufu. Asiyetawala roho yake ni mfano wa mji uliobomolewa, usio na kuta.”

Tuitawale.

Mit. 29:11, “Mpumbavu hudhihirisha hasira yake yote; bali mwenye hekima huizuia na kuituliza.”

Tusiikoge.

Mit. 17:27-28, “Azuiaye maneno yake ni mwenye maarifa; na mwenye roho ya utulivu ana busara. Hata mpumbavu akinyamaza, huhesabiwa hekima; akifumba midomo yake huhesabiwa ufahamu.”

Mifano ya hekima.

Chungu.

- Mit. 6:6-11, “Ewe mvivu mwendee chungu, zitafakari njia zake ukapate hekima. Kwa maana yeye hana akida wala msimamizi, wala mkuu, lakini hujiwekea hakiba ya chakula wakati wa jua; hukusanya chakula chake wakati wa mavuno. Ewe mvivu utalala haata lini? Utaondoka lini katika usingizi wako? Bado kulala kidogo, kusinzia kidogo, bado kukunja mikono upate usingizi! Hivyo umaskini wako huja kama mnyang’anyi, na uhitaji wako kama mtu mwenye silaha.”
- Mit. 10:5, “Akusanyaye wakati wa hari ni mwana mwenye hekima; bali asinziaye wakati wa mavuno ni mwana mwenye kuaibisha.”

Vitu vinne vyerevu.

Mit. 30:24-28, “Kuna viumbe vinne duniani vilivyo vidogo; lakini vina akili nyingi sana. Chungu ni watu wasio na nguvu; lakini hujiwekea chakula wakati wa hari. Wibari ni watu dhaiфу; lakini hujifanyia nyumbaa katika miamba. Nzige hawana mfalme; lakini huenda wote pamoja vikosi vikosi. Mjusi hushika kwa mikono yake; lakini yumo majumbani mwa wafalme.”

Mtu mwenye hekima.

Mat. 7:24-27, “Basi kila ssikiaye hayo maneno yangu, na kuyafanya atafananishwa na mtu mwenye akili, aliyejenga nyumba yake juu ya mwamba; mvua ikanyesha, mafuriko yakaja, pepo zikavuma zikapiga nyumba ile, isianguke, kwa maana misingi yake imewekwa juu ya mwamba. Na kila asikiaye hayo maneno yangu asiyafanye, atafananishwa na mtu mpumbavu, aliyejenga nyumba yake juu ya mchanga; mvua ikanyesha, mafuriko yakaja, pepo zikavuma, zikaipiga nyumba ile, ikaanguka; nalo anguko lake likawa kubwa.”

